Najważniejsze zmiany w ustawie o funduszu sołeckim

1) Rada gminy rozstrzyga o wyodrębnieniu lub niewyodrębnieniu w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki. Na gruncie tej regulacji praktyka uwidoczniła problem polegający na konieczności corocznego podejmowania uchwały, w sytuacji gdy dana gmina chce w sposób trwały wprowadzić funkcjonowanie funduszu sołeckiego na swoim terenie. W związku z powyższym proponuje się, aby uchwała podejmowana przez radę gminy o wyodrębnieniu funduszu sołeckiego miała charakter permanentny, tj. obowiązujący do podjęcia uchwały o niewyrażeniu zgody na wyodrębnienie funduszu. Natomiast uchwała odmawiająca wyodrębnienia funduszu sołeckiego będzie stosowana tylko do jednego roku budżetowego. Jest to wyraz preferencji dla wyodrębniania funduszu sołeckiego. Jednocześnie w projekcie przesądzono, że uchwały podjęte z naruszeniem wskazanego terminu (tj. podjęte po dniu 31 marca roku poprzedzającego rok budżetowy) są z mocy prawa nieważne. W przypadku niepodjęcia uchwały albo podjęcia uchwały po terminie, czyli po dniu 31 marca, co z mocy prawa będzie skutkowało jej nieważnością – fundusz nie powstanie. Natomiast w kolejnych latach, w gminach, w których fundusz zostanie na podstawie nowych przepisów wyodrębniony, brak lub nieważność uchwały o niewyodrębnianiu funduszu będą skutkowały jego dalszym istnieniem;

2) Obecnie na fundusz sołecki składają się środki, których wysokość określa algorytm, oraz ewentualnie dodatkowe środki przyznane przez radę gminy. Sołtysi są informowani – w terminie do dnia 31 lipca roku poprzedzającego rok budżetowy – tylko o wielkości środków obliczonych na podstawie algorytmu. Do dnia 31 lipca sołtysi będą poinformowani także o wysokości ewentualnie przyznanych dodatkowych środków.

3) W terminie do dnia 31 lipca roku poprzedzającego rok budżetowy wójt (burmistrz, prezydent miasta) został zobowiązany do przekazania wojewodzie informacji o wysokości środków przypadających na dane sołectwa oraz wysokość kwoty bazowej (K_b). Wojewoda, po zweryfikowaniu informacji, przekazuje zbiorczą informację – w terminie do dnia 15 sierpnia roku poprzedzającego rok budżetowy – ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej (dla ujednolicenia przekazywanych danych, zobowiązano ministra właściwego do spraw administracji publicznej do określenia, w drodze rozporządzenia, m.in. wzorów informacji. Powyższe obowiązki zostały nałożone w związku z koniecznością monitoringu sumy wysokości funduszy sołeckich, co jest związane z wysokością wsparcia gmin z budżetu państwa. Minister właściwy do spraw administracji publicznej w przypadku stwierdzenia zagrożenia przekroczenia, na dany rok, maksymalnego limitu wydatków obniża wysokość zwrotu wydatków wykonanych w ramach funduszu. W sytuacji zastosowania ww. mechanizmu, minister właściwy do spraw administracji publicznej – w terminie do dnia 15 września roku poprzedzającego rok budżetowy – podaje na stronach BIP informacje o skorygowanej wysokości zwrotu części wydatków gmin wykonanych w ramach funduszu sołeckiego. Wysokość środków przeznaczonych w budżecie państwa na zwrot będzie obliczana na podstawie informacji przekazywanych przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast);

4) Zwiększa się zaangażowania budżetu państwa we wspomaganie tej formy budżetu partycypacyjnego na szczeblu lokalnym (zwiększenie zwrotu o 10 punktów procentowych wydatków wykonanych w ramach funduszu w porównaniu do obowiązujących obecnie rozwiązań). Ogranicza się możliwość korzystania ze zwrotu dla gmin, w których K_b jest większe niż 200% średniego K_{bk} w skali kraju. Zwiększony zwrot środków z budżetu państwa powinien przyczynić się do większego zainteresowania tworzeniem funduszu sołeckiego w gminach, a co za tym idzie wzrostem aktywności obywateli w uczestniczeniu w życiu lokalnej społeczności;

5) Przewiduje się możliwość zwiększenia środków funduszu sołeckiego ponad limit określony ustawą. Regulacja ta wzbudziła w praktyce spory co do zasad i terminu dokonywania tej czynności. Z tego względu proponuje się rozstrzygnięcie, iż rada gminy może, w terminie do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok budżetowy, w drodze uchwały, określić zasady zwiększania środków funduszu sołeckiego przypadającego na poszczególne sołectwa, ponad wysokość obliczoną w algorytmie. Uchwała, aby obowiązywać w kolejnym roku budżetowym, musi być podjęta nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok budżetowy. Uchwała podjęta z naruszeniem terminu, o którym mowa powyżej, jest nieważna. Wójt/burmistrz/prezydent miasta będzie miał miesiąc na wyliczenie wysokości środków, co umożliwi mu przekazanie „łącznej" informacji o wysokości środków przypadających na każde sołectwo, tj. środków funduszu sołeckiego i środków „dodatkowych";

6) W ustawie przewiduje się tryb odwoławczy od decyzji wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

7) Istnieje możliwość realizacji wspólnych przedsięwzięć przez sołectwa [odstąpiono od wymogu lokalizacji przedsięwzięcia w granicach jednego sołectwa]. Proponowana zmiana polega na umożliwieniu składania wniosków dotyczących realizacji wspólnych przedsięwzięć przez kilka sołectw z terenu danej gminy. Każde z sołectw będzie uchwalało oddzielnie wniosek dotyczący wspólnego przedsięwzięcia. Umożliwi to kumulowanie środków funduszu na realizację przedsięwzięć, które są istotne z punktu widzenia co najmniej dwóch sołectw. Tak uchwalone wnioski będą się uzupełniać, np. gdy mieszkańcy 2 sołectw korzystają z 1 placu zabaw ulokowanego na terenie jednego z nich – sołectwo A będzie mogło sfinansować np. zakup nowych zabawek dla dzieci, a sołectwo B np. ogrodzenie;

8) W świetle obowiązujących obecnie przepisów wątpliwości budzi możliwość wystąpienia przez sołectwo o zmianę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach funduszu sołeckiego. Jest to istotny problem, w szczególności w sytuacji uzyskania oszczędności w ramach realizacji przedsięwzięcia czy też następczej niemożliwości realizacji któregoś z przedsięwzięć. Uwzględniając powyższe, ustawa wprowadza rozwiązania umożliwiające zmianę przedsięwzięcia realizowanego w ramach funduszu oraz jego zakresu. Przy czym proponuje się wprowadzenie ograniczenia, zgodnie z którym proponowane przez sołectwo zmiany nie mogą prowadzić do zwiększenia wydatków ustalonych pierwotnie w budżecie. Oznacza to, że sołectwa, które nie złożyły wniosku do budżetu – i co za tym idzie nie miały zagwarantowanych w uchwalonym budżecie żadnych środków – nie będą mogły proponować wprowadzenia nowych przedsięwzięć w czasie roku budżetowego. Jednocześnie, aby zapewnić spójność z wymogami procedury budżetowej, proponuje się, aby wydatki dotyczące zmiany przedsięwzięć lub ich zakresu były składane nie wcześniej niż po uchwaleniu budżetu gminy na dany rok i nie później niż do dnia 31 października danego roku budżetowego. Sołectwo, składające wniosek zachowuje taką samą procedurę jak przy uchwalaniu funduszu.

9) Traci moc dotychczasowa ustawa z dnia 20 lutego 2009 r. o funduszu sołeckim;

10) Ustawa wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.